

- Selçuklu Turkuazları
- Osmanlı Turkuazları
- Günümüz Turkuazları

TURKUAZ, GÖKYÜZÜNÜN VE YERYÜZÜNÜN MİRASI

Turkuaz özel bir taş ve özel bir renktir bizim için, pek çok farklı tonuyla gönlümüzü çelen, yaşantımızı güzelleştiren... Turkuazın hikayesiye başlı başına bir tarihtir, binlerce yıldan oluşan.

Eski Türklerde Doğu, güneşin doğmasından dolayı kutlu yön olarak görülmüş ve gök rengi olan mavide ifade bulmuştur. Hayat ya da Gök Ağacı da geçmişle geleceği birleştirerek yaşamın devamlılığını simgeler. Gök rengi olan mavinin binbir çeşitlemesini bünyesinde taşıyan, Yaratılış Destanlarıyla Oğuz Kaan Destanlarında kutsal sayılan mavi-yeşil renklerin tüm açılımlarını yansıtan turkuaz taşının sevilerek kullanılmış olması bu sebeple doğaldır. Turkuaz, Mançurya Denizi'nden Tuna Nehri'ne kadar yayılan alanı kapsayan Türkistan coğrafyasında M.Ö. 8. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar gelen çok sayıdaki mücevher eşyayı ve takıyı süsler. Bu benzersiz taşın kullanımına bir örnek de 3. yüzyıldan, Hunlar dönemindedir. İç Moğolistan'daki Aluchaideng'den çıkarılan hazinede bulunan taç biçimli altın bir börtün tepesindeki kartal başı tek bir turkuazdan oluşur. Kadim kültürlerde turkuaz taşının koruyucu tılsımlı gücüne ve rahatlatıcı özelliğine inanılır. Turkuaz, Asya'dan Balkanlar'a kadar birçok kültürde renginin nazara karşı olmasıyla baş tacı edilir. 9 ve 13. yüzyıllar arasında Orta Asya ve günümüzdeki Doğu Türkistan topraklarında hüküm sürmüş olan Karahanlı Türkleri'nin takılarının çoğunda turkuaza rastlanır.

11. yüzyılın sonlarında İnan topraklarından Anadolu'ya geçen Selçuklu Türkleri, çok zengin sanatsal izler bırakmıştır. 12 ve 13. yüzyıllarda merkez Konya olmak üzere çevresindeki Beyşehir, Akşehir, Afyon, Ankara, Kayseri, Niğde, Amasya, Sivas, Malatya ve Alanya gibi merkezlerde yer alan anıt yapıların her biri Anadolu'nun tarihine ışık tutar. Ortaçağ Anadolu'sunun parlak uygarlığı olan Anadolu Selçuklularından kalan yapılardaki çiniler, dönemin doğası; hayvanları ve bitki örtüsü hakkında birçok ipucu verir, en çok da buradaki renk beğenisi bugüne iletilen. Bezemelerin müthiş geometrisi hayranlık uyandırırken, görkemli bir uyum sergileyen renk seçimlerinde turkuaz, lacivertle birlikte ön plana çıkar. Sonuçta tüm bu yapılardaki çinilerin yüzeyini göz alıcı mücevherler gibi donatan bu turkuazlar bir bütün halinde Selçuklu turkuazı olarak tanımlanabilir.

Çinilerde turkuaz rengin elde edilmesinde bakır ve kurşun oksitler kullanılmıştır. Yeşil ağırlıklı turkuaz sırlar kurşun oksit oranının yüksekliğine işaret eder.

Selçuklular tarihinde aktarılan bir anekdota göre Sultan Alp Arslan, Fars memleketini fethettiğinde kendisine İstahra Kalesi'nden çıkarılmış olan firüzedan yapılmış bir kadeh sunulur. Çok büyük olan kadehin üzerinde Cimşid'in adı yazılıdır ki Cimşid efsanevi İnan hükümdarıdır. Olağanüstü irilikteki turkuazlardan yapılan ve hep zafer kazanan komutanlara verildiği söylenen kadehle ilgili birçok hikaye vardır tarihte. Bu söylenceler turkuazın güç ve bereket ifadesi olarak hükümrana, simgeleyişine işaret eder.

Yeşilimsi mavi renklerdeki bu değerli mat taş, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Nişabur'daki madenlerden çıkarılır ve İranlılar tarafından firüze olarak adlandırılır, Osmanlıca'da da firüze olarak anılır. Osmanlı mücevherinde bolca kullanıldığından ve gerek ticarete, gerekse hediye geleneğinde önemli yer tutan takılarla silahlar genellikle İstanbul kaynaklı olduğundan Avrupa ona Türk taşı anlamındaki 'turquoise' adını vermiştir. Böylece bu taş ve dolayısıyla rengi, yüzyıllardır dünyada bu isimle tanınmıştır.

Sunuş
Turkuaz'a
dair

Cevhernamelere, yani değerli taşların kaynakları hakkında bilgi veren ve çeşitli eski inanışlara değinen kitaplara birçok kültürde olduğu gibi Osmanlı'da da ilgi duyulmuştur. Cevhernamelere göre turkuaz (firuze) en iyi taştır. Turkuaz uğur getirir, sabah uyandığında turkuaza bakan kişi neşeli ve mutlu olur. Turkuaz ömrü uzatır, göz nurunu artırır, yoksulluktan ve kötü rüyalardan uzak tutar, düşmanları yenmeye yardımcı olur, saygın ve yenilmez kılar, öfkeyi uzaklaştırır, afetlerden korur, kazaların atlatılmasını sağlar, panzehirdir, büyüye ve nazara karşı koyar. Kısaca sevinç, mutluluk ve güç verir turkuaz. Dolayısıyla Osmanlı mücevherinde de çok sevilir, padişah sorguçları, kemer, gerdanlık, küpe, bilezik ve yüzük gibi takılarda ve Kur'an ciltlerinde, gülabdanlarda, kutularda, at koşumlarında bolca turkuaz kullanılmıştır. Kanunî Sultan Süleyman'ın abanoz tahtının sırt kısmı ortasındaki sedef çiçeklerden madalyonun göbeğindeki tek taş bir turkuazdır. Altın çiçek yapraklarından oluşan yuva içinde yer almaktadır.

17. yüzyılın aydın gezgini Evliya Çelebi, 16. yüzyılda Süleymaniye Camii'nin yapımı esnasında Kanunî'nin Mimar Sinan'a çok sayıda değerli taş vererek bunlarla camiyi süslemesini istediğini, Mimar Sinan'ın da buyruğu yerine getirdiğini ve bu cevherlerle bezediği minareye cevâhir minâre dendiğini ifade eder. Ancak zaman içinde hava koşullarının etkisiyle değerli taşların bir kısmının bozulup yok olduğunu, fakat camiin kible kapısı sofa kemeri ortasında bir yuvarlak kâse büyüklüğündeki pîrûze-i nişâbürrî'nin, yani Nişabur turkuazının hâlâ durduğunu ve parlaklığının göz kamaştırdığını da notlarına ekler.

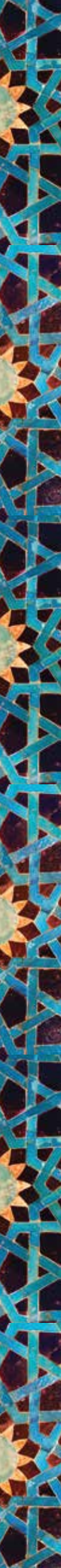
Turkuaz yeryüzünün kuru, kıraç, dibinde bakır açısından zengin, asitli yer sularının bulunduğu topraklarından çıkar. Bu suların fosfor ve alüminyum mineralleriyle reaksiyona girmesi turkuaz taşı oluşturmuştur. Günümüzde de tüm dünyada aranan bir takı malzemesi olan turkuaz, külçelerden katmanlar halinde kesilir ve ıslak keçe ya da deriyle uygulanan çinko oksitli karışımla cilalanır, genellikle kaboşon biçimiyle veya ortası delinerek boncuk halinde dizilerek kullanılır. Turkuazlı mücevher tasarlanırken taşın doğal biçimleri tasarımı yönlendirir.

Turkuaz, Amerika Birleşik Devletleri'nde Arizona, California, Colorado, Nevada, New Mexico ve Utah, Meksika'da Zacatecas ve Sonora, Peru, Şili, Mısır'da Sina Yarımadası, İran'da Nişabur ve Damghan, Çin'de Hubei, Tibet'te Gangschan ve Lhasa, Avustralya'da New South Wales ve Victoria'daki madenlerden çıkarılır.

Turkuaz, renk olarak Osmanlı'da yaygın kullanım alanı bulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun anıtsal yapılarını; cami ve saraylarının duvarlarını birer cennet bahçesi misali bezeyen İznik çinilerindeki yaratıcı kompozisyonlarda turkuaz vazgeçilmez renklendirir. Bitkisel motiflerde ve geometrik biçimlerde de karşımıza çıkar. Günlük kullanım için üretilen zarif İznik tabak-çanaklarına nakşedilen bahar dalları, lâle, sümbül, karanfil ve gül gibi en sevilen çiçeklerin kırmızı, lacivert ve yeşillerinin arasında da turkuaz, doğal ile doğaüstünü birleştiren, görsel etkiyi güçlendiren renktir. Turkuaz renk, halılardan, kumaşlardan, camlardan, kitap bezemeleri ve resimlerinden de eksik olmaz ve Osmanlı sanatçılarının hayal dünyalarındaki sınırsızlığa açılan göz alıcı örneklerle sayısız eseri donatır.

Elinizde tuttuğunuz koleksiyonumuzun çıkış noktasını turkuazın derin anlamları ve çevremizi saran engin renk denizinde ince nüanslarla dalgalanan turkuaz renk tonları oluşturdu. Anadolu Selçuklularının yalın bir zarafet sergileyen çinilerindeki turkuazlar ile Osmanlıların sanatın her alanında ortaya koydukları yaratıcı ihtişamdaki turkuazlar ve denizlerin, özellikle ülkemizi çevreleyen sulardaki binbir turkuaz, Filli Boya Turkuaz Renk Koleksiyonuna esin kaynağı oldu. Her bir turkuaz gönlümüzde ayrı ayrı iz bıraktı, renklerin isimleri, gönüllere seslenmede birbiriyle yarışan farklı farklı esin perilerinin kanatlarıyla taşınıp geldi ve yerini aldı.

Hayatınızı turkuazın gizemiyle, turkuazın sihriyle renklendirin, canlandırın! Yaşadığınız mekanda tarihe, güzelliğe ve hayallere yer açın!

TAYFUN KÜÇÜKOĞLU

> Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.
Genel Müdürü

Kökleri doğduğu toprağa sınıksız bağlı, yeni yeşeren yaprakları gökyüzüne uzanan yüzlerce yıllık bir çınar gibi, gölgesinde dinlenenlere huzur, mutluluk ve umut aşılama istiyorsak sahip olduğumuz değerlere her zaman sahip çıkmalıyız.

Yüzümüzü geleceğe dönerken binlerce yılın olgunlaştırıp bize aktardığı değerlerimizi, geleneklerimizi tüketilmeye terk edemeyiz, onlar tükenir ve anlamını kaybederse kazandığımızı zannettiğimiz ekonomik zaferler anlamsızlaşır, içi boşalır, değersizleşir.

O yüzden gelecek nesillerin daha sağlam ve güçlü temeller üzerinde yükselmesi ve geleceğe uzanan sağlam köprüler kurması için yaptığımız her işte, attığımız her adımda değerlerimizi yaşatmak, umut dolu yarınlar için sahip olduğumuz bu değerleri, yeni bir anlayışla, her gün yeniden var etmek durumundayız.

Betek olarak tarihimiz, değerlerimiz ve geleneklerimiz ile her zaman gurur duymuş, önemsemiş, değer vermiş, yaşamaya ve yaşatmaya çalışmışızdır. Betek'in anlamını yücelten bu anlayış bizim yaşam motivasyonumuz, enerji ve ilham kaynağımızdır.

Biz, bu duygu ve düşüncelerle bugün milyonlarca renk üretebiliyor ve bunu ülkemizdeki 80 milyon insanımız ile paylaşabiliyoruz. Çünkü bu milyonlarca rengin her birinde, insanımızın tutkusu, aşkı, emeği, sevgisi, mutluluğu, geçmişi ve geleceği var.

Bu ülkeyle, Anadolu ile ve bu coğrafya ile bütünleşmiş Turkuaz rengine olan tutkumuz da işte bu sebeptir. Biz istiyoruz ki renk etkisi ve özellikleri sayesinde destansı bir tarihe sahip olan Turkuaz renginin anlam ve önemini herkes bilsin, adı Türklerle özdeşleşen Turkuaz, ülkemizde ve dünyada hak ettiği yeri edinsin. İşte bu anlayış doğrultusunda hazırladığımız Filli Boya Turkuaz Renk Koleksiyonu'na da Anadolu Selçuklularının yalın bir zarafet sergileyen çinilerindeki turkuazlar ile Osmanlıların sanatın her alanında ortaya koydukları yaratıcı ihtişamdaki turkuazlar ve özellikle ülkemizi çevreleyen denizlerdeki binbir turkuaz, esin kaynağı oldu. Her bir turkuaz gönlümüzde ayrı ayrı iz bıraktı, renklerin isimleri, gönüllere seslenmede birbiriyle yarışarak bize ilham verdi.

Bu vesileyle tutku ile hazırladığımız Turkuaz tanıtım seferberliğimize katkı veren bu toprağın gönlü zengin insanlarına bir kez daha teşekkür eder, Filli Boya Turkuaz Renk Koleksiyonu'ndaki benzersiz turkuaz renklerini hep birlikte yaşatmaya devam edeceğimize dair inancımızın tam olduğunu ifade etmek isteriz.

g ÜL İREPOĞLU

- > Mimar
- > Sanat Tarihçisi
- > Yazar

Prof. Dr. Gül İrepoğlu, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki mimarlık eğitiminden sonra girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nde 26 yıl hizmet verdi. 1997 yılında Sanat Tarihi Profesörü unvanını aldı.

TRT ve NTV'de kültür, sanat ve tarih konulu programlarının yanı sıra TAÇ Türkiye Anıt Çevre Turizm Deđerlerini Koruma Vakfı Başkanı, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Yönetim Kurulu yesi ve Somut Kültürel Miras Komitesi Başkanı olarak görev yaptı.

Avrupa ve Osmanlı sanatı, Osmanlı padişah portreleri, Lle Devri, 18. yüzyıl kültürü, lle kültürü, gl kültürü, Doğu ile Batı'nın sanatsal ilişkileri ve Avrupa ile Osmanlı mücevher tarihi alanlarında bilimsel eserler hazırladı.

Yapıtları bugüne kadar birçok dile çevrilen İrepoğlu, mimarlık, kültür ve sanat tarihi alanındaki eşsiz bilgi birikimi ve tecrübesini son olarak Filli Boya ile birlikte hazırladığı Turkuaz Renk Koleksiyonu ile bir kez daha okuyucularına sunuyor...

Kitaplar:

Feyhaman Duran (1986), Levn Nakış, Şiir, Renk (1999), Lle Devri'nin Bir Görgü Tanığı: Jean Baptiste Vanmour (2003) (Eveline Sint Nicolaas, Duncan Bull, Günsel Renda ile birlikte), Zeki Faik İzer (2005), Osmanlı Saray Mücevheri: Mücevher zerinden Tarihi Okumak (2012), Lle Dođada, Tarihte, Sanatta (2012), Gl Aşkın Çiçeđi, Sanatın Çiçeđi, Sonsuzluđun Çiçeđi (2014)

Romanlar:

Glgemi Biraktım Lle Bahçelerinde (2003), Cariye (2007), Fiyonklu İstanbul Dürbünü (2009), İstanbul Yıldızı (2014), Ařk-ı Derya: Ayvazovski'nin Gizli İstanbul Güncesi (2016)

ykler:

Ağaç (2008), Kar İzleri örttü (2012)

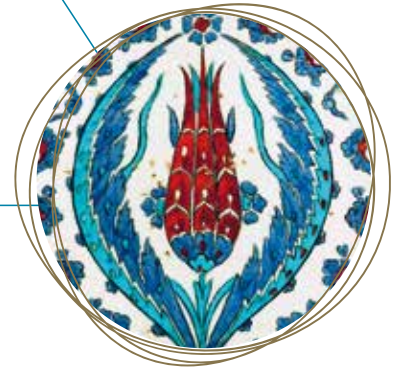
Turkuaz
Koleksiyonu

TURK
UAZ
41
RENK

SELÇUKLU'DA
TURKUAZ

OSMANLI'DA
TURKUAZ

GÜNÜMÜZDE
TURKUAZ
7 RENK

Turkuaz

Selçuklu

Turkuaz / Selçuklu

11. yüzyılın sonlarında
Anadolu'ya gelen
Selçuklu Türkleri
zengin sanatsal izler
bırakmıştır.

Anadolu'nun en eski Selçuklu anıtları ve bunlarla bağlantılı olarak çinili yapıları, Orta Anadolu'nun doğusunda yerleşen beylikler tarafından yaptırılanlardır. Selçuklu sanatının hayranlık uyandıran geometrisi ve harikulade renk beğenisinde lacivertle birlikte turkuaz ön plana çıkar.

Ortaçağ Anadolu'sunun parlak uygarlığı Anadolu Selçuklularından kalan yapılardaki çiniler, dönemin doğası, hayvanları ve bitki örtüsü hakkında birçok ipucu verir; en çok da buradaki renk beğenisidir bugüne iletilen. 12 ve 13. yüzyıllarda merkez Konya olmak üzere çevresindeki Beyşehir, Akşehir, Afyon, Ankara, Kayseri, Niğde, Amasya, Sivas, Malatya, Alanya gibi merkezlerde yer alan anıt yapıların her biri Anadolu'nun tarihine ışık tutar. Örneğin 13. yüzyılda Alâeddin Keykubad'ın yaptırdığı Kubadabad Sarayı'nın kalıntılarından çıkan, dönemin türlü motiflerinin turkuaz tonlarıyla harmanlanarak işlendiği çinilerden esinlenerek hayallere dalmak, sanki zamana dokunmak gibidir.

SELÇUKLU TURKUAZLARI RENK GRUBU'nda Selçuklu çinilerinin anlattığı öykülere ortak olan turkuazlardan bir seçme derledik.

MEVLANA NEFESİ TURKUAZI

Mevlana Celaleddin Rumî'nin yüzyıllardır yeryüzüne, gönüllere dağıttığı ışığı tüm görkemiyle yansıtan renk; Konya'daki türbesini saran, nefes aldığı dönemin; Anadolu Selçukluları döneminin rengi turkuaz, bu renk tonunda "dolu dolu" bir turkuaz olarak yansıtılmıştır.

Mevlana Nefesi Turkuazı

Taflan 230

Taflan 235

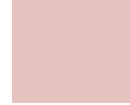

KARTAL SULTAN

Orta Asya Türk Mitolojisi'nde koruyucu ruh olarak kabul edilen kartal, aynı zamanda göklerin güçlü hakimidir ve Selçuklu kültüründe bu iki özelliğini çift başlı betimlemelerde sürdürür. Konya Büyük Saray kazısından çıkan, göğsünde "es-sultan" yazılı çift başlı kartal motifinin tüm haşmetiyle yansıtıldığı yıldız biçimli çinideki turkuaz, bu rengin esin kaynağıdır.

Kartal Sultan

Hibiskus 105

Rüzgar 180

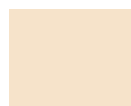
EFSUN

Anadolu Selçuklu beğenisinin yalın zarafetiyle tasarlanan seramik objeler, sır altı tekniğiyle o benzersiz renklerini yapıldığı günün parlaklığıyla günümüze ulaştırır, adeta bir sır gibi saklar.

Kubadabad Büyük Saray'dan çıkmış olan şeffaf turkuaz sırlı kâse bu rengin esin kaynağıdır.

Efsun

Hasır 280

Krom 95

Çift Kuş

Kehribar 75

Kozmik 305

ÇİFT KUŞ

Yaşamın devamlılığını simgeleyen Hayat Ağacı motifi çevresinde karşılıklı duran kuş figürlerine birçok Anadolu Selçuklu çinisinde rastlanır.

Beyşehir Gölü yakınındaki Kubadabad Külliyesi Küçük Saray buluntuları arasındaki bir çinide kompozisyonun ortasından geçen hayat ağacının iki yanında yer alan kuş gövdelerinin turkuazı bu renge esin kaynağıdır.

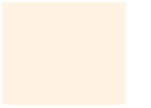

ANADOLU LÂLESİ

Anadolu Selçuklu hükümdarı Sultan II. Kılıçarslan'ın 12. yüzyılda Konya'da yaptırdığı, Alâeddin Köşkü olarak anılan ve günümüze ancak kalıntıları ulaşan yapıdan bir çini parçası üzerinde saray mensubu bir kadın ve bir erkek figürünün ortasında, neredeyse ağaç boyunda bir lâle görülür.

Boyutu ve sıradışı turkuaz rengiyle sanki simgelerle hayallerin ürünü olan lâle bu renge esin vermiştir.

Anadolu Lâlesi

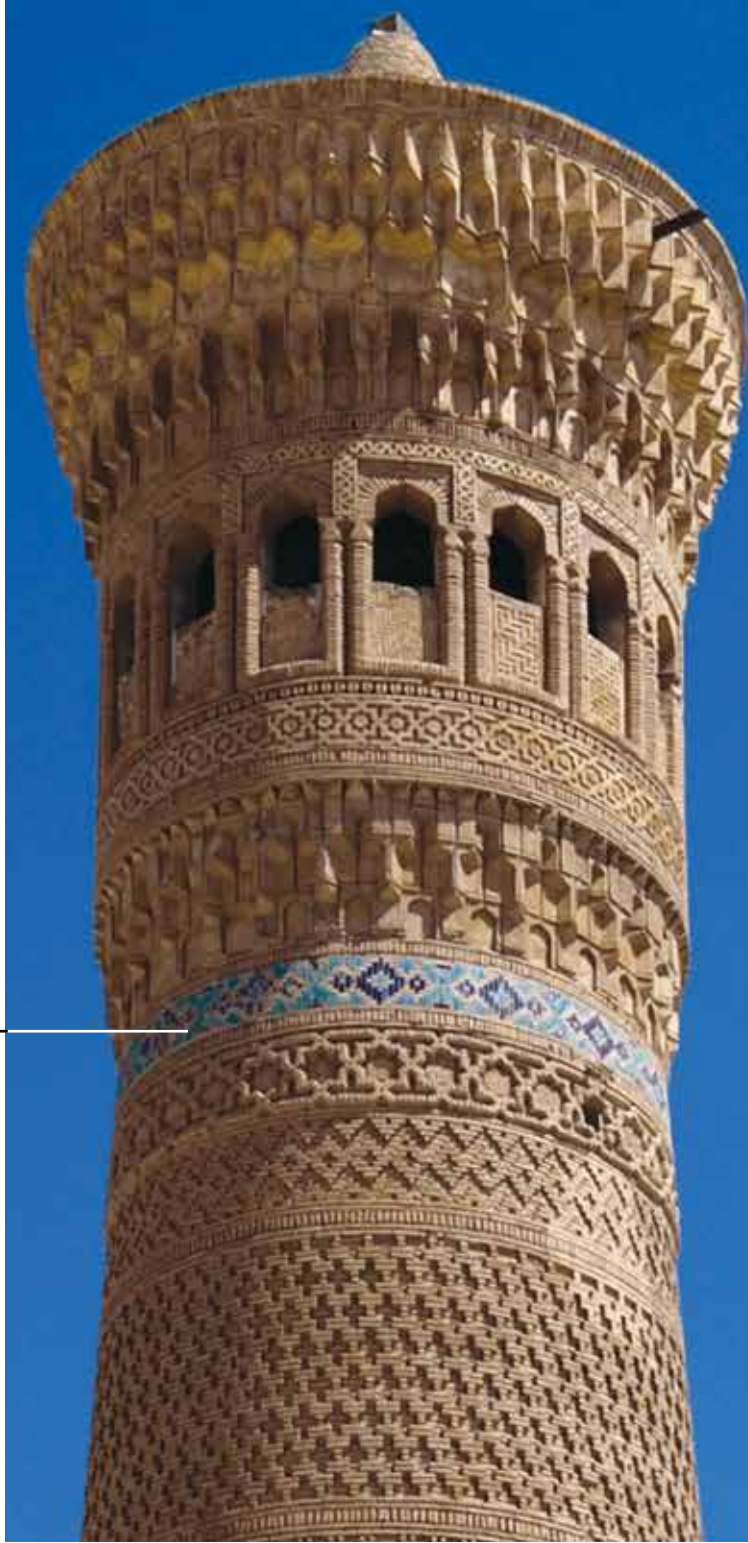
Bej 25

Kıvılcım 90

Kozmik 240

BUHARA TURKUAZI

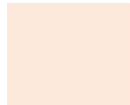
Günümüzde Özbekistan Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan Buhara, şair ve bilginleriyle tanınan eski bir Türk yerleşimidir. 12. yüzyıl başına tarihlenen, kent merkezinde Batı Karahanlı hükümdarı Arslan Han tarafından yaptırılan Kalan Camii'nin Buhara'nın simgesi konumundaki minaresi, tüm Orta Asya'da Moğol istilası öncesinden kalabilen birkaç yapıdan biri olması bakımından da ayrı bir önem taşır. Cengiz Han, 1220 yılında kente girdiğinde kule misali minaresiyle camiyi gördüğünde bunun sultanın sarayı olduğunu sanması, yapının o zamanki görkeminin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu istila sırasında ateşe verilen kentin birçok yerinin yanıp yok olmasına karşın, minare ayakta kalmıştır. Camiye daha sonra, 16. yüzyılda ilk binanın temel izleri üzerine tekrar inşa edilmiştir. Taban çapı 9m olan minarenin tuğlayla örülmüş, yukarıya doğru daralan 45.6 m yüksekliğindeki silindirik gövdesi üzerinde on üç kuşak halinde çeşitli bezemeler bulunur. İnci dizileri, sepet örgüleri, baklavalara, yıldızlar ve geometrik hatlar sergileyen bu kabartmaların yanı sıra şerefedenin altında yer alan turkuaz sırlı tuğlayla yapılmış olan bezeme, türünün en erken örneklerindedir. Minarenin turkuaz bezemesi bu rengin esin kaynağıdır.

Buhara Turkuazı

Tan 50

Tan 130

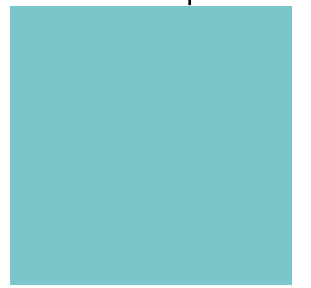

SEMERKANT TURKUAZI

Orta Asya'nın en eski yerleşim yerlerinden olan ve günümüzde Özbekistan Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan Semerkant'ta Timurlu Hanedanı'nın kurucusu ve ilk hükümdarı Timur Han'ın (1370-1405) torunu, bilim ve devlet adamı Uluğ Bey tarafından yaptırılan Uluğ Bey Medresesi, yer aldığı Registan Meydanı'nda daha sonra inşa edilen medreselere de örnek oluşturmuştur. Dinsel bilimlerin yanı sıra matematik, fen, astronomi eğitimiyle ünlenen medresenin anıtsal ölçülerdeki cümle kapısı üzerindeki kitabeden 1420 yılında tamamlandığı anlaşılır. Medresenin, görkemli cümle kapısıyla, dört köşedeki heybetli minareleriyle ve üzerlerindeki turkuaz-lacivert geometrik çini bezemeleriyle döneminin en değerli yapılarından olduğu bilinir.

Zaman içinde büyük ölçüde harap olan ve restore edilen medresenin geçmişi günümüze taşıyan turkuaz bezemeleri bu rengin esin kaynağıdır.

Semerkant Turkuazı

Kehribar 80

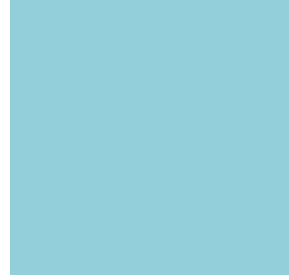
Kehribar 90

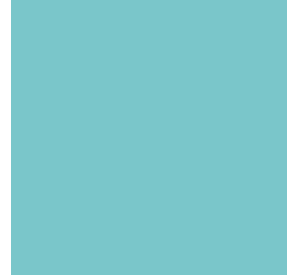
KARTAL SULTAN

Selçuklu Turkuazları Renk Koleksiyonu

Anadolu Lâlesi

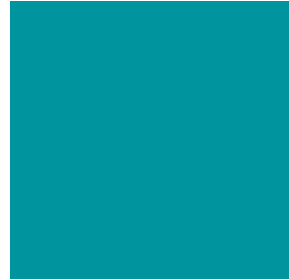
Semerkant Turkuazı

Mevlana Nefesi Turkuazı

Buhara Turkuazı

Efsun

Çift Kuş

Kartal Sultan

Mevlana Nefesi
Turkuazi

Mevlana Nefesi Turkuazı

Taflan 230

Taflan 235

Kartal Sultan

Kartal Sultan

Hibiskus 105

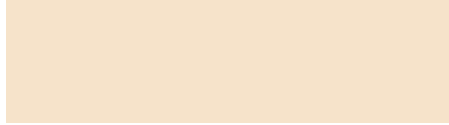
Rüzgar 180

Efsun

Hasır 280

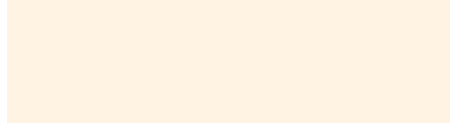

Krom 95

Anadolu Lâlesi

Bej 25

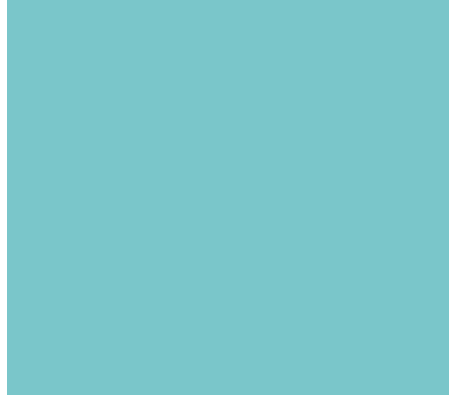

Kıvılcım 90

Kozmik 240

Semerkant Turkuazı

Kehribar 90

Kehribar 80

Turkuaz

Osmanlı

Turkuaz / Osmanlı

Osmanlılar 13. yüzyılın sonunda diğer Anadolu Türk Beylikleri üzerinde egemenlik sağlayarak bir dünya imparatorluğuna dönüşecek olan Osmanlı Devleti'ni kurmuştur.

Osmanlı, altı yüz yıl boyunca sanatın çeşitli alanlarında başyapıtlar ortaya koymuştur. Osmanlı'nın imparatorluğa dönüşmesi, giderek büyüyen devletin 15. yüzyılın dünya düzeninde belirleyici yeri olan İstanbul'u alması ve başkent yapmasıyla başlar, 16. yüzyılın başarılı devlet adamı ve sanat destekçisi olan padişahlarıyla sürer.

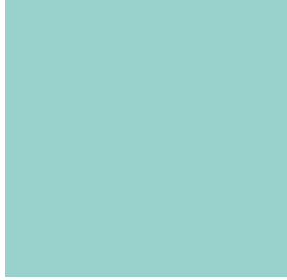
16. yüzyılda yoğun sanatsal etkinliğe sahne olan Osmanlı dünyasında yüzyıllar boyu egemenliğini sürdürecektir. Sanatsal üslubun motifleriyle renkleri, imparatorluğun her yanından saray nakkaşhanesine getirilen usta sanatçılarla gelişir. Kentleri donatan anıtsal mimari, cami ve sarayların duvarlarını bezemek üzere tasarlanıp üretilen, kırmızı, lacivert, yeşil ve turkuazın olağanüstü birleşimlerini sergileyen İznik çinileri, sayfalarda mükemmeli arayan lâle, gül, karanfil, sümbül gibi en sevilen çiçekleri işleyen kitap sanatları; cilt, hat, tezhip ve kitap resmi, ipek dokumacılık, halı sanatı, mücevher sanatı, şiir ve müzik... Bütün olarak ince beğenili bir imparatorluk ihtişamı.

Esinlenen, iki sevgili betimleyen bir minyatürde sevgililerin sırt dayadıkları minderin turkuazı da olabilir, bir padişah çadırının motiflerindeki turkuaz da, yahut saraydaki bir at koşumunu baştan başa süsleyen taşların turkuazı... Veya Nakkaş Karamemi'nin Kanuni Sultan Süleyman'ın şiirlerinin yazıldığı sayfaların bezemeleri arasına serpiştirdiği turkuaz dokunuşlar ya da Sultanahmet Camii duvarlarını cennet bahçesine çeviren çinilerdeki güllerin yalnızca içteki körpe yapraklarına layık görülen o parlak turkuaz... Önemli olan, yüzyıllar öncesindeki Osmanlı sanatçısının hangi turkuaz tonları kullanarak eserini aydınlatmıştıdır. OSMANLI TURKUAZLARI RENK GRUBU'nda bu ışığı yansıtmaya çalıştık.

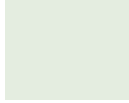

MENDİLİMDE GÜL OYA

15. yüzyılda, Fatih Sultan Mehmet döneminde Edirne'de üretilen, gül ile bülbülün umutsuz aşkını dile getiren şiirin resimlendiği bir eserde gül, bülbüle ayrılırken hatıra olarak bir mendil verir; bu an kitaptaki resimde ikiye bölünmüş bir sahneyle aktarılır. Bir yanda gülün üzerinde pençelerinde mendil tutan bir bülbül, diğer yandaysa birbirine mendil vererek veda eden genç bir çift yer alır. Güllerin zeminiyle çiftin yaslandığı sırt minderinin turkuazı bu rengin esin kaynağıdır.

Mendilimde Gül Oya

Kaktüs 40

Kıvılcım 60

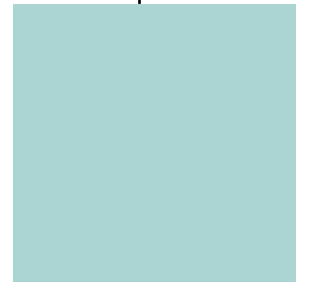

Irmak 60

OTAĞ

Türk geleneğinde önemli yeri olan çadırlar, padişahların seferlerdeki sarayı konumundadır. Görkemli görünümüyle gerçek bir sarayı çağrıştıran, ahşap direklerin taşıdığı nadide kumaşlarla kurulan muazzam boyutlardaki otağ-ı hümayun, yani padişahın çadırı, çiçek motiflerinin en özenli biçimde işlendiği alanlardandır.

17. yüzyıl dönemine ait bir çadırdaki özenle işlenmiş motiflerin turkuazı bu rengin esin kaynağıdır.

Otağ

Kehribar 45

Koral 240

Peri Kanatları

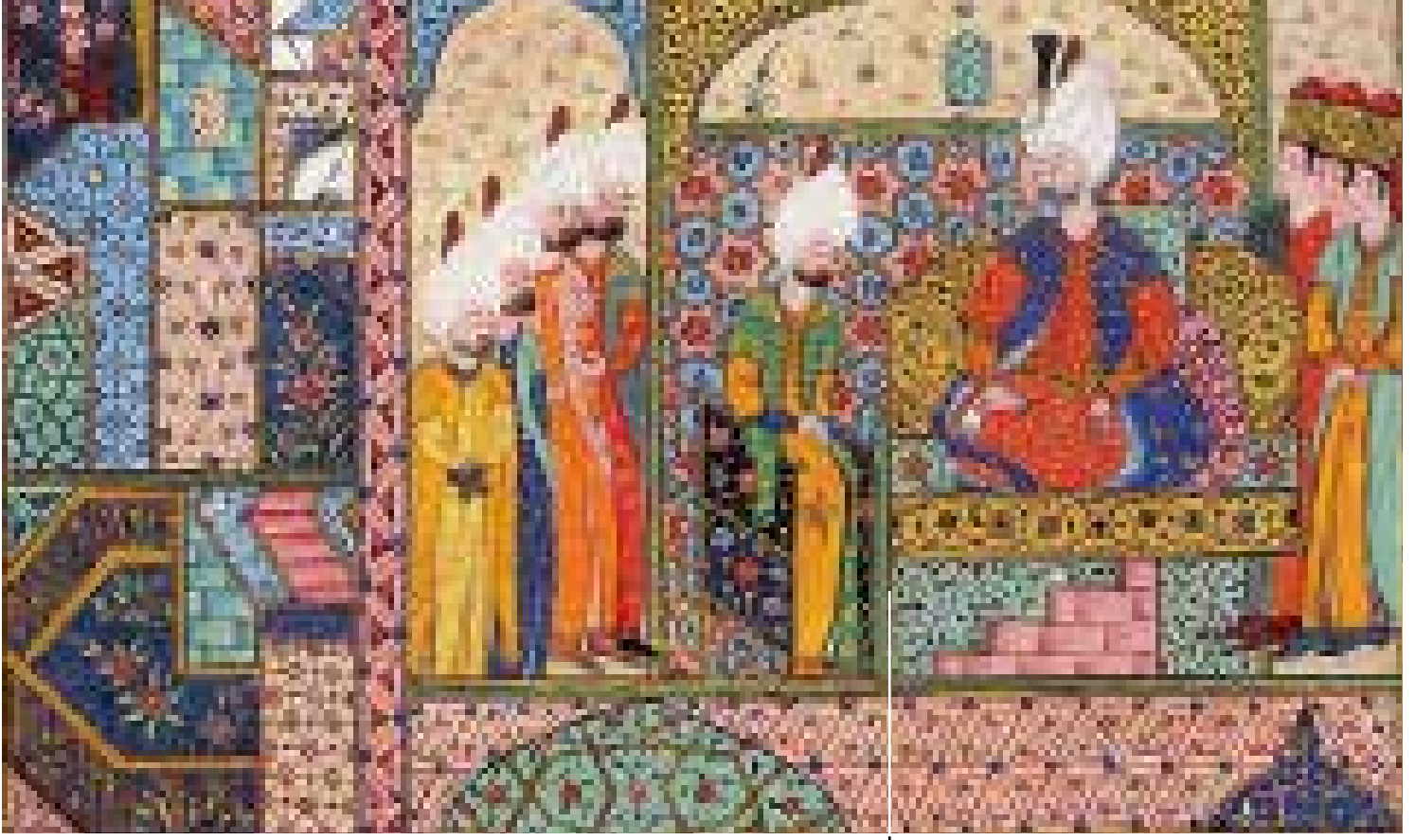
Hasır 310

Hasır 320

Menekşe 150

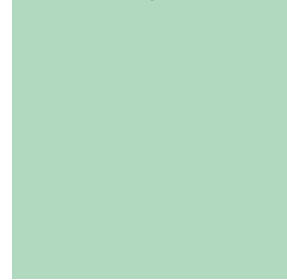
PERİ KANATLARI

Kanuni Sultan Süleyman'ın şehzadelerinin sünnet düğününde Edirne Kadısı tarafından hediye olarak sunulan hikaye kitabının bir sayfasında perilerin kır eğlencesi betimlenir. Hayallere seslenen bu sahnedeki perilerin turuncu ve turkuaz renklerle donatılmış zarif kanatlarındaki turkuaz, bu rengin esin kaynağıdır.

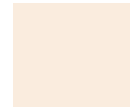

KANUNİ'NİN HUZURUNDA

Kanunî Sultan Süleyman'ın saltanatındaki önemli olayların minyatürler eşliğinde anlatıldığı Süleymanname adlı kitaptaki bir sahnede padişahın Safevi şehzadesini Topkapı Sarayı Arz Odası'nda huzuruna kabulü gösterilir. Nakkaşların hayal gücünden yansıyan pek çok renkle donatılmış olan resimdeki turkuazlar bu rengin esin kaynağıdır.

Kanuni'nin Huzurunda

Bej 35

Koral 110

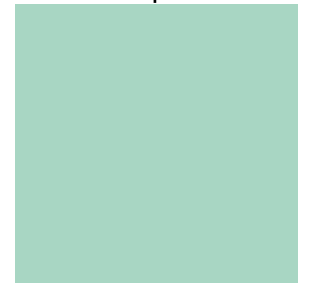

Taflan 145

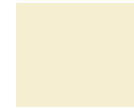

ALTIN GÖLGE

Kanunî Sultan Süleyman'ın şiirlerinin toplandığı Muhibbî Divanı'nın bezemelerini yapan nakkaş Karamemi, geleneksel tezhipten farklı bir yaklaşımla, hayal gücünü de sınırlamaksızın binbir çeşit renk, çiçek ve motifle donatır şiir sayfalarını. Cihan padişahının "Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi / Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi" diyerek yüzyıllar sonrasına bile paha biçilmez bir öğüt bırakan ünlü dizeleri de bu eserdir. Sanatçının "Müzehhib el-fakir Kara Memi el-hakir" imzasının da güllerin altın rengi toprağı üzerinde yer aldığı bu sayfadaki goncaları saran yaprakların üzerindeki yeşilimsi turkuaz gölgeler, bu rengin esin kaynağıdır.

Altın Gölge

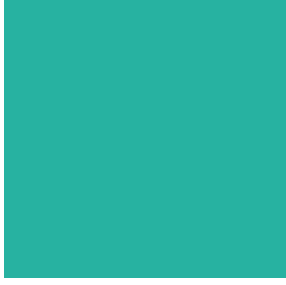
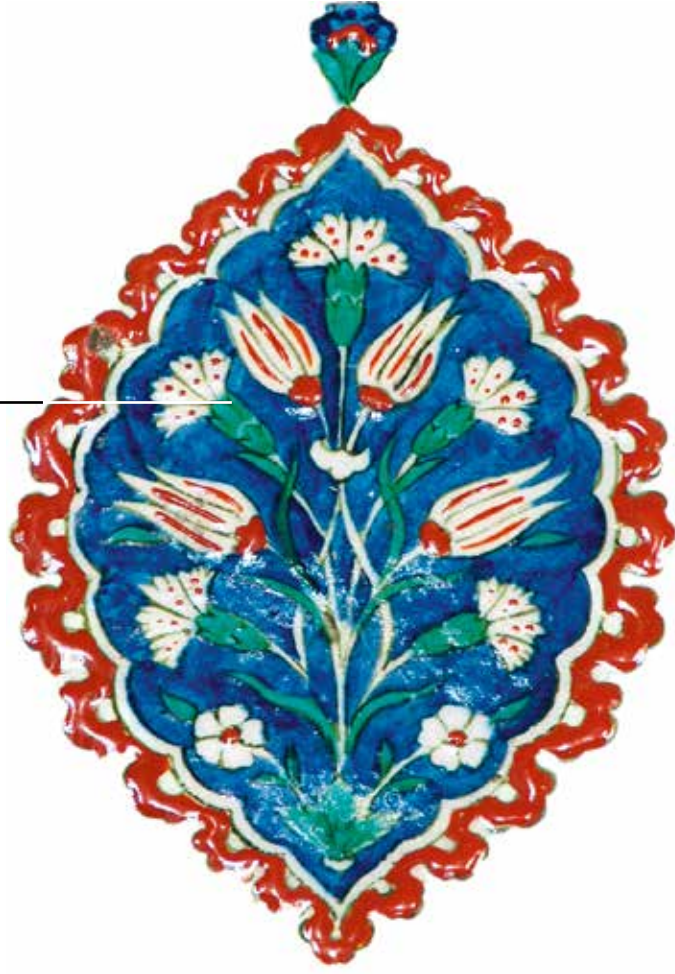
Limoni 10

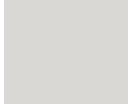
Masal 175

Yudum 210

Lâleli

Krom 135

Kozmik 185

Karnaval 155

LÂLELİ

Osmanlı klasik dönemindeki çiçek üslubunun en parlak örneklerinin verildiği alanların başında İznik çinileri gelir. Kentteki çamurun özelliğiyle 15. yüzyıl öncesinden beri yapılan kaliteli çanak çömlek üretimi, 16. yüzyılda sarayın artan mimari etkinliklerinin gereksinimi doğrultusunda gelişmiş ve ortaya dünya sanatına katkı veren yapıtlar çıkmıştır.

Bu mükemmel çinilerin daha ileriki dönemlerdeki kullanımına örnek oluşturan, 18. yüzyılda Sultan III. Mustafa tarafından yaptırılan Lâleli Camii çinilerindeki karanfil ve lâlelerin saplarıyla yaprakları bu rengin esin kaynağıdır.

RAHT TURKUAZI

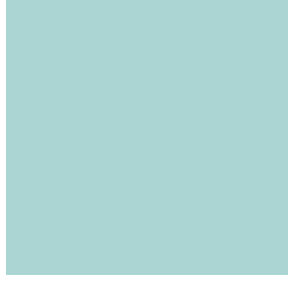
Osmanlı İmparatorluğu döneminde raht, yani at koşumları Türk kültüründe ata, biniciliğe verilen önemin uzantısı olarak değerli kuyumculuk işleri içinde yer alır. Topkapı Sarayı Müzesi Hazine bölümünde bulunan deri üzerine altın ve turkuazlarla bezeli at koşum takımı bu rengin esin kaynağıdır.

MÜCEVHER SORGUÇ

Osmanlı Turkuazları Renk Koleksiyonu

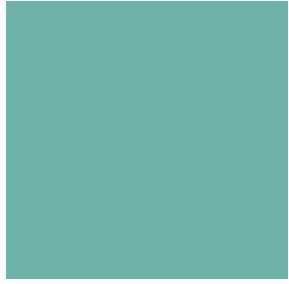
Otağ

Lâle Devri

Gül Kalbi

Çiçekli Top

Gül Kalbi

Raht Turkuazı

Kandilli

Matrakçı

Rüstem Paşa Goncası

İznik Bahçesi

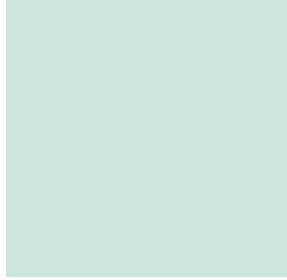
Padişah Kaftanı

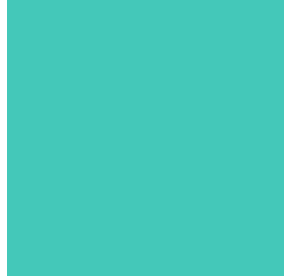
Rüstem Paşa Goncası

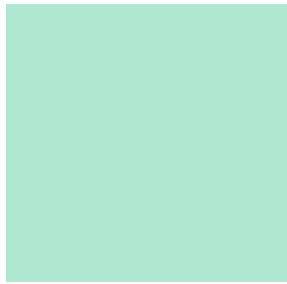
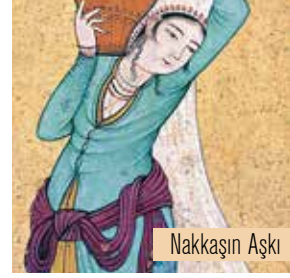
Sazende

Peri Kanatları

Nakkaşın Aşkı

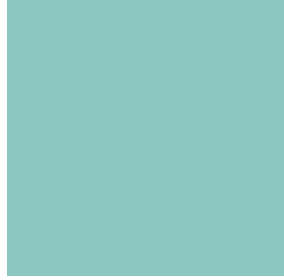
Kanuni'nin Huzurunda

Mendilimde Gül Oya

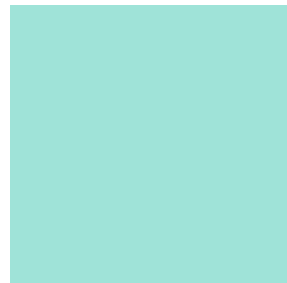
Şehzade

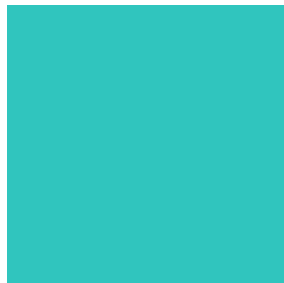
Sûname

Lâleli

Rumi

Bereket

Gül Yapağı

Hasbahçe

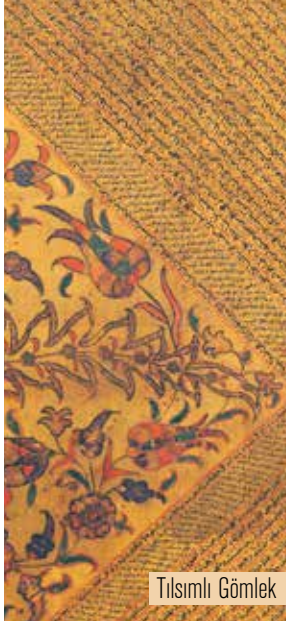

Genç Osman

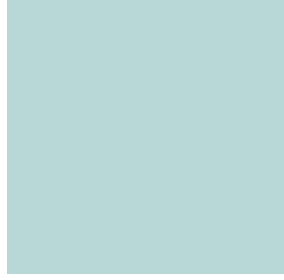

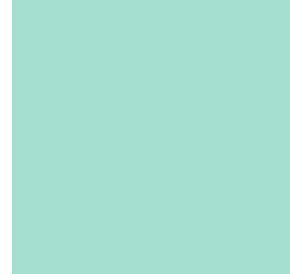
Osmanlı Turkuazları Renk Koleksiyonu

Tılsımlı Gömlek

Hasodalı

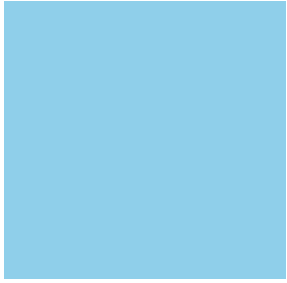
Altın Gölge

Tılsımlı Gömlek

Gülzemin

Bağdat Köşkü Turkuazı

Valide Sultan Turkuazı

Zülüflük

Kanuni Tahtında Çiçek

Kanuni Tahtında Çiçek

Gülabdan

Mücevher Sorguç

Çinilerin Gölgesi

Otağ

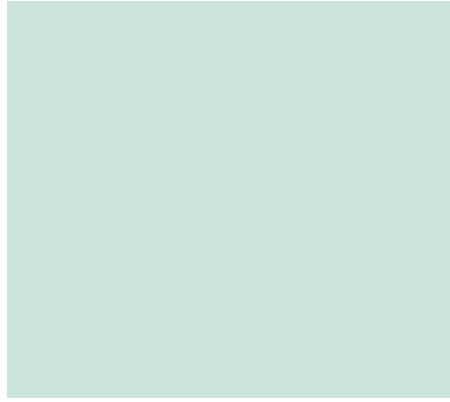

Kehribar 45

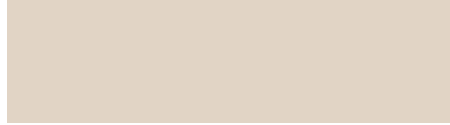

Koral 240

Peri Kanatları

Hasır 310

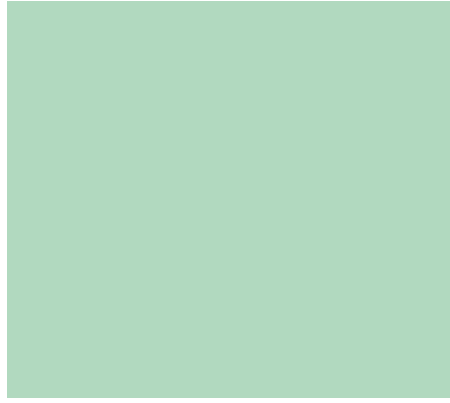
Hasır 320

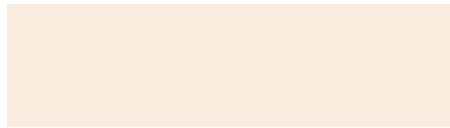
Menekşe 150

Kanuni'nin Huzurunda

Kanuni'nin Huzurunda

Bej 35

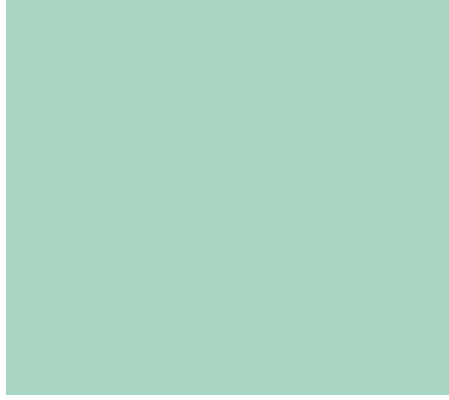
Koral 110

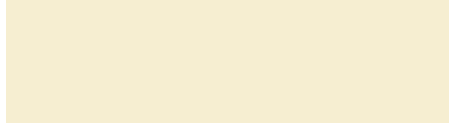
Taflan 145

Altın Gölge

Limoni 10

Masal 175

Yudum 210

Raht Turkuazi

Raht Turkuazı

Hasır 190

Hasır 145

Turkuaz

Günümüz

Turkuaz /Günümüz

Çok sevilen ve
yaygın kullanım
alanı olan bir renktir,
tıpkı turkuaz taşı gibi.

Turkuaz renginin içe ferahlık veren, turkuaz taşının binlerce yıllık geleneklerden süzülüp gelen iyileştirici gücünü taşıyan, girdiği mekanı da kullandığı eşyayı da aydınlatan ve hareketlendiren özelliği günümüzde pek çok alanda yansıma bulur: Çevremizde bize heyecan ve sevinç veren pek çok olguda; denizde, kuşta ya da resimde, mimaride, mücevherde; yani her tür tasarımda karşımıza çıkar, hayal gücümüze seslenir turkuaz.

GÜNÜMÜZÜN TURKUAZLARI RENK GRUBU'NDA renklerin kaynaklarını seçerken her birinin yaratıcı bir yönü temsil etmesini öngördük, doğal ve sanatsal... Hep turkuazın binbir ince ayırımıyla donanmış, hep göz alıcı, hep hayran bırakan...

LÂLELİ KAPI

İstanbul Lâle Müzesi'nde bulunan turkuaz saplı lacivert lâlelerle bezeli ahşap Mersin Kapısı, Anadolu halk sanatının seçkin bir örneğidir. Ahşaptan özenle oyulup kapının üzerine bir şelale misali yerleşen lâleler, bize onları boyayan sanatçının hayal dünyası kapılarını açtığı kadar, eski görgü ve geleneklerin de izini taşır.

İsimsiz bir halk sanatçısının geçmiş bir zamanda boyadığı lâlelerdeki turkuaz, bu rengin esin kaynağıdır.

Lâleli Kapı

Funda 60

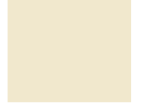
Eylül 55

Yudum 75

Vapur İskelesi Turkuazı

Rezene 250

Rezene 205

VAPUR İSKELESİ TURKUAZI

Beşiktaş Vapur İskelesi, 1913 yılında Şirket-i Hayriye tarafından Mimar Ali Talat Bey'e yaptırılmıştır. Genel yapısı, cephelerindeki sivri kemerleri, iç mekanlarındaki kalemşi bezemeleri ve dış cephelerindeki hem Selçuklu hem de Osmanlı çinilerine gönderme yapan çeşitlilikteki lacivert ve turkuaz renkli çinileriyle 20. yüzyıl başlarında yaygın olan Birinci Ulusal Mimarlık Üslubu'ndaki yapı, İstanbul yaşamının simgelerinden biridir. İskele çinilerinin turkuazı bu rengin esin kaynağıdır.

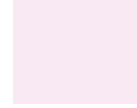
ÇİÇEK RÜZGARI

Yaşamın renklerini birçok farklı yaklaşım ve malzemeyle görselliğe dönüştüren ve Türk Resmi'ne soyut resim anlayışını getiren Zeki Faik İzer'in (1905-1988) Büyükkada'daki bahçe çiçeklerinden aldığı esinle ortaya koyduğu peyzajda bir tek pembe çiçek seçilir. Ve onun çevresini saran yeşiller, turkuazlar, sanki adada oluşun göstergesi olarak bir adım ötede çepeçevre denizin bulunduğu belirtmek istercesine...

Ressamın gönlüyle gördüğü ve tuvale geçirdiği turkuaz bu rengin esin kaynağıdır.

Çiçek Rüzgarı

İtr 25

Funda 75

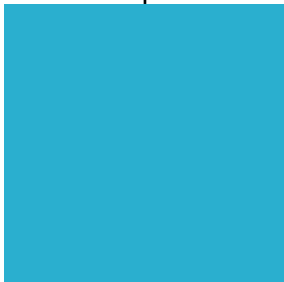
Masal 30

SONSUZLUK TURKUAZI

Seramik sanatının ülkemizdeki öncülerinden Füreya Koral (1910-1997) geleneksel ile yeniye birleştiren usta işi yapıtlarıyla tanınır. Ahmet Hamdi Tanpınar, Ankara ve İstanbul'daki birçok büyük yapının duvar seramiklerinde imzası bulunan sanatçının seramiklerini "başka iklimlere taşınan ateşin kızları" olarak betimler.

Füreya'nın, izleyen herkesin kendi hayallerini bulabileceği bir ağacı turkuaz rengin ve turkuaz anlamın sonsuzluğuyla çevrelediği seramik levha, bu rengin esin kaynağını oluşturur.

Sonsuzluk Turkuazı

Krom 110

Taflan 115

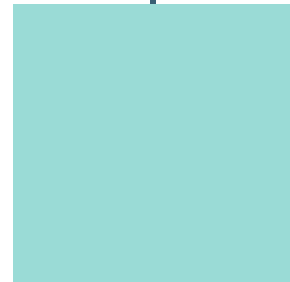
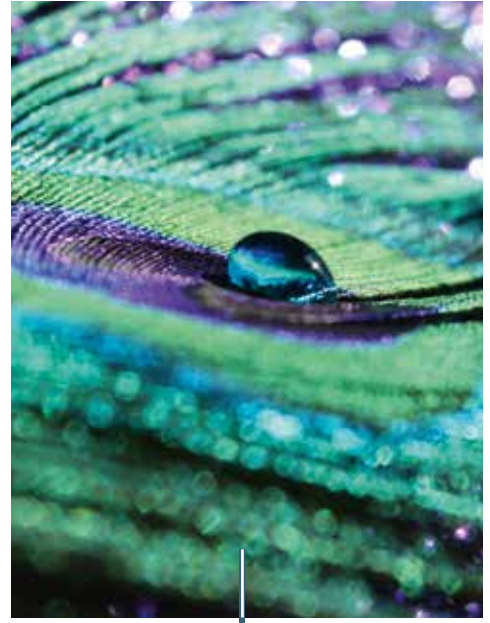

Kozmik 60

TAVUS KUŞU

Güzelliğiyle tanınır tavus kuşu. Diğer tüm kuşlardan olağanüstü görkemdeki tüyleriyle farklılaşır. Heybetli kuyruğunda kopkoyu mor ve turkuazlı iri göz biçimli beneklerinin uzantısında parlak yeşilden parlak maviye doğru yol alan ve bu birleşimle gözümüzün algısında turkuaz olarak yer eden yelpaze biçiminde açılan tüyler, resimden mücevhere sanatın hemen her dalına esinler vermiştir.

Tavus kuşu tüylerinde sergilenen büyüleyici turkuaz, bu rengin esin kaynağıdır.

Tavus Kuşu

Eylül 105

Rüzgar 210

DEĞERLİ TAŞ

Turkuaz taşının iyileştirici gücü binlerce yıldır dünyanın pek çok kültüründe kabul görerek inanılan bir olgudur; dolayısıyla turkuaz en değerli taşlardan biri olarak görülür. Turkuazın çekici parlak renk tonu çeşitlendirmelerini günümüzün takılarına dönüşmeden önce bir arada, toplu halde görmenin, sihirli bir izlenim bırakması doğaldır.

Turkuaz taşlardan yansıyan renk bütünü, bu rengin esin kaynağıdır.

Değerli Taş

Buket 20

Krom 175

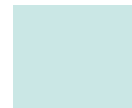
GÖCEK TURKUAZI

Anadolu'nun Akdeniz'e kavuştuğu en güzel köşede oluşmuş körfezdir Fethiye'nin Göcek Körfezi. Tekneyle Göcek koylarında yol almak, Ege ile Akdeniz'in tüm renkleriyle tüm ışıklarını bir araya gelmiş de onu büyülemeye girişmiş duygusuna kapılmak demektir. Denizin maviden yeşile, yeşilden laciverte menevişlenen dalgalanmaları, bir anda sanki turkuaz taşının sıvılaşmış haline dönüşür orada.

Bir görenin bir daha unutamadığı Göcek Turkuazı, bu rengin esin kaynağıdır.

Göcek Turkuazı

Yudum 220

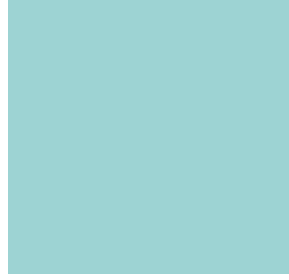
Yudum 155

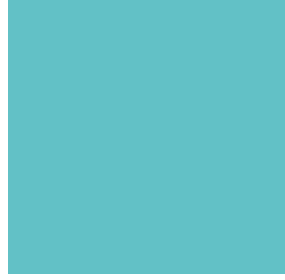
LÂLELİ KAPI

Günümüz Turkuazları Renk Koleksiyonu

Tavus Kuşu

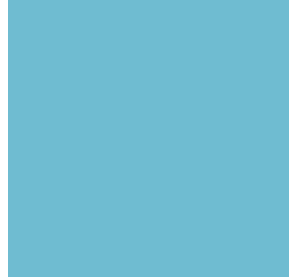
Vapur İskelesi Turkuazı

Çiçek Rüzgarı

Göcek Turkuazı

Değerli Taş

Sonsuzluk Turkuazı

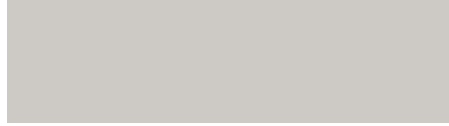

Lâleli Kapı

Sonsuzluk Turkuazı

Krom 110

Taflan 115

Kozmik 60

Çiçek Rüzgarı

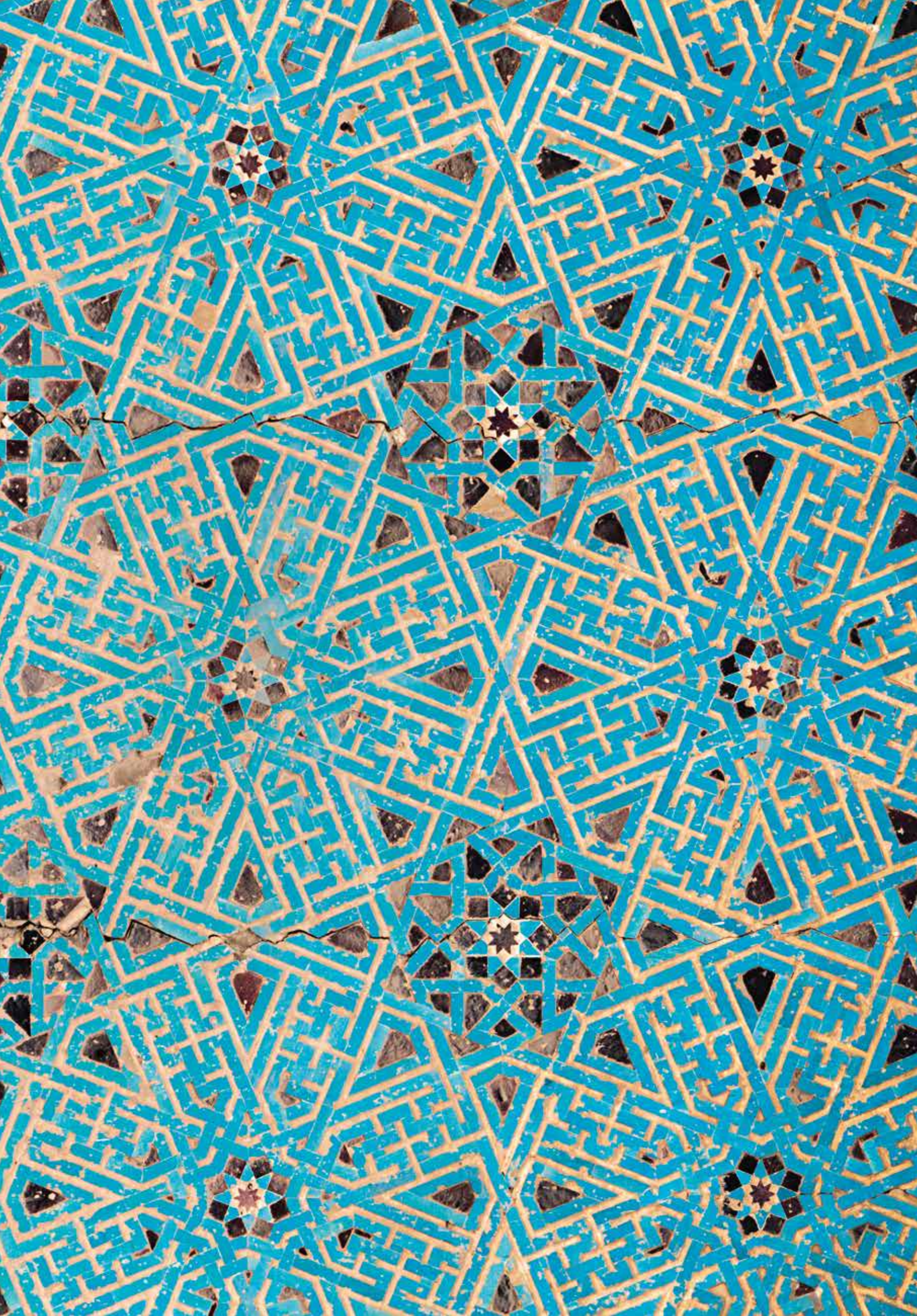
İtir 25

Funda 75

Masal 30

TURK UAZ

GÖKYÜZÜNÜN
YERYÜZÜNÜN
MİRASI.

Turkuaz özel bir taş ve özel bir renktir bizim için, pek çok farklı tonuyla gönlümüzü çelen, yaşantımızı güzelleştiren... Selçuklu ve Osmanlı motiflerine hayat veren turkuazın hikayesiye başlı başına bir tarihtir, binlerce yıldan oluşan.

Hayatınızı turkuazın gizemiyle, turkuazın sihriyle renklendirin diye Filli Boya 48 renkten oluşan çok özel bir Turkuaz Renk Koleksiyonu hazırladı. Yaşadığınız mekanda tarihe, güzelliğe ve hayallere yer açın.

www.filliboya.com

---

www.filliboya.com

www.facebook.com/filliboya

www.twitter.com/filliboya

www.instagram.com/filliboya

DANIŞMA HATTI

444 1 222

Yasal Uyarı: "Turkuaz" kartelamızda bulunan her türlü içeriğin (metin, fotoğraf, grafik vb.) tüm hakları münhasıran Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.'ye (Filli Boya) ait olup, herhangi bir içeriğinin izinsiz kullanımı başta 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu olmak üzere ilgili mevzuata aykırı ve telif hakkı ihlali niteliğindedir. İzinsiz olarak kısmen veya tamamen kopyalanamaz, kullanılamaz, değiştirilemez ve çoğaltılamaz.
© Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.
İstanbul - 2017